

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- א. האומר הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת במרחשת לא יביא במחבת.....1
- ב. מה בין מחבת למרחשת ... מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין (רכין) מחבת צפה ומעשיה קשין ... כלי היה במקדש ומרחשת שמה.....2
- ג. הרי עלי בתנור לא יביא מאפה כופה ולא מאפה רעפים ומאפה יורות הערביים.....3
- ד. לאומר הרי עלי מנחת מאפה שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין.....4
- ה. הדרן עלך כל המנחות.....5
- ו. פרק ששי.....5
- א. עומר ... אחד שבת ואחד חול משלש היה בא ... בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות.....5
- ב. ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט את הפסח ... עד שיפשיט את כולו.....6

דף סג.

א. האומר הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת לא יביא במחבת

כבר התבאר לעיל דף ג. שהאומר הרי עלי¹ במחבת והביא במרחשת, במרחשת והביא במחבת, מה שהביא הביא שאנו אומרים לא לשם נדרו הביא אלא כנדבה², וידי חובתו לא יצא. ובעת שמביא³ צריכין לישאל לו על מה הוא מביא, ואם יאמר לחובתו מביא, לא יקבלו ממנו ופסולה⁴.

¹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יז הלכה ב

² רש"י קב: ד"ה מה שהביא

³ ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן צו סעיף ב

⁴ מלשון רש"י משמע דנאמן מדלא כתב דוודאי לא לשם נדרו הביא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם אמר סולת זו להביא במרחשת והביאה במחבת, או במחבת והביאה במרחשת, או מאפה תנור והביא במרחשת, או במנחת סולת וכדומה⁵, הרי זו פסולה, שהרי נקבע בסולת זו מה שאמר ואינו יכול לשנותה לאחרת⁶. ובן כל כיוצא בזה.

אולם אם נדרר מנחת סולת⁷ והביא במרחשת או במחבת או אפה בתנור יצא ידי חובתו אפילו אמר סולת זו.

ב. מה בין מחבת למרחשת ... מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין (רכין) מחבת צפה ומעשיה קשין ... כלי היה במקדש ומרחשת שמה

מה בין מחבת⁸ למרחשת, מרחשת⁹ יש לה שפה והבצק שאופין אותו עליה רך שהרי יש לה שפה ואינו יוצא, ומחבת אין לה שפה והבצק שאופין אותו

⁵ כך מסתברא וכ"מ מערוך השלחן שם ג

⁶ רש"י שם ד"ה זו להביא

⁷ במשנה למלך שם פרק יג הלכה י במאי דס"ל להרא"ם והרב בעל לחם משנה שגם מנחת הסולת היה בה אפייה והיתה באה עשר חלות דומיא דשאר מנחות אפיה זו דמנחת הסלת באיזה כלי היתה נעשית במחבת או במרחשת או בתנור ולא ראיתי בגמ' שום גלוי לזה וגם רבינו לא ביאר דין זה ואולי יאמרו דמנחת הסולת הרשות בידו לאפותה באיזה כלי שירצה דרוקא האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת או מרחשת והביא במחבת קי"ל דלא יצא ידי חובתו וכמ"ש רבינו ריש פי"ז מהלכות אלו אבל האומר הרי עלי מנחת הסלת יכול לאפותה באיזה כלי שירצה. עיי"ש שהאר"ך בשיטתם ואפילו לפי מה שהסיק שם הכלל העולה דלפי מה שכתבנו בדעת רבינו מנחת הסולת לא היה בה חיוב באפייה כלל אלא היתה מתחלקת לכהנים תיכף אחר הבליה. אך מכל מקום יכול לאפותה.

⁸ שם פרק יג הלכה ז

⁹ משמע דזהו שם הכלי וכדעת ב"ה בגמ' שעל שום הכלים נקראים ולא על שום מעשיהם וצ"ע דרש"י בחומש כתב (ויקרא ב פסוק ז) "כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שמנה צבור ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין. כל דבר רך על ידי משקה נראה כרוחש ומנענע" ואם כן על שום מעשיה נקראין ואולי רש"י לשיטתו כדלהלן שמאליו נעשה רך או קשה בגלל כמות השמן והכלי נקרא על שם כמות השמן שבתוכו, אך דעת רבינו שמעשה הכנת במנחה היה שונה ולא רק כמות השמן וחהכי שם הכלי אינו תלוי ברחישת השמן אלא שכך היה בגלל אופי בצק. ובה מיושב מה שיש לתמוה קצת אמא יחשיב שינוי השם ממחבת למרחשת וכי אם אחד יחשוב שמטנן בסיר יותר עמוק זה יהי מחשבה שלא לשמה, אך לרמב"ם ניחא דמעשה המנחה שונה ולא רק כמות השמן ושם הכלי שונה ולא רק בגלל מעשי הכלי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בה קשה¹⁰ כדי שלא יצא מכאן ומכאן. ומחבת ומרחשת¹¹ היו בעזרה, ושתיהם מכלי השרת ומקדשין.

ג. הרי עלי בתנור לא יביא מאפה כופח ולא מאפה רעפים ומאפה יורות הערביים

הנודר מנחה מאפה¹² תנור¹³, יאפה בתנור¹⁴ והוא עשוי כחבית¹⁵ שגובהה לפחות ארבעה טפחים ורחבה להניח בתוכה שתי קדירות. וכבר התבאר במסכת זבחים דף צה: וצו. שתנור של¹⁶ מקדש של מתכת היה מכיון שאופין בו שתי הלחם ולחם הפנים שאפייתן בתנור¹⁷ וקדושתן בתנור¹⁸ הרי הוא כלי שרת¹⁹, וכלי שרת מחרס אין עושין.

¹⁰ משמע שרבינו ז"ל מפרש מעשיה קשין שעושה אותו מתחילה הבצק קשה. אבל מדברי רש"י ז"ל אינו נראה כן אלא שמפרש שמאליו נעשה שם קשה כיון שאין בו הרבה שמן, לח"מ, ומרחשת שמתוך כך הוא רך כיון שעמוקה היא אינו נשרף השמן שבה, ודא"כ ה"ה לר"י הגלילי דס"ל דמחבת אין עליה כיסוי והשמן נשרף ומרחשת יש עליה כיסוי והשמן אינו נשרף הו"ל ג"כ למימר דמחבת מעשיה קשין ומרחשת מעשיה רכין אלא ודאי דקשה ורכה אין תלוי כלל בשריפת השמן. והבן. הר המוריה שם

¹¹ רמב"ם שם פרק יב הלכה כג

¹² רמב"ם שם פרק יז הלכה א

¹³ לכאורה אפי' אמר הרי עלי מנחת מאפה סתם ל"י מכל הני כיון דילפינן מדכתיב מאפה תנור. הרי לא גילתה התורה שיוכל להתנדב זולת מאפה תנור. רש"י וכ"כ בשפ"א כאן

¹⁴ משנה מסכת כלים פרק ה משנה א

¹⁵ ותנוריהם של הרס היו עשוין כקדרות גדולות ומושיבם לארץ ומחברם בטיט ורצפת הקרקע היא תחתיתו של תנור וכדפירש"י שבת (דף קכה א) ומדבק טיט סביבותיו כדי לעשותו עב שיחזיק חומו והיא קרויה מפילה ומנעת לארץ ומתוך כך הבל שלו מתקיים, וכן בר"ש ור"ב כלים שם

¹⁶ רמב"ם שם פרק יב הלכה כג

¹⁷ משמע שמנחות לא נאפו בתנור זה אלא בתנור סתם שהוא של הרס. ועיין להלן.

¹⁸ ופירש"י וקדושתן בתנור שאין נעשים בכלי שרת לפי שאין טעונים שמן ואמרינן בפרק שתי הלחם לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים דתנור מקדש להו. כס"מ שם.

¹⁹ בגמ' איתא שיהא הקדישן לישם תנור. והרמב"ם לא הביא מזה כלום אף על גב דפוסק בר"ש דלא יביא מעשה כופח. נראה טעמו משום דהוא פוסק תנור מקדש דלא כר"ש בזה א"כ א"ש לקדוש התנור כס"ד דגמרא. שפ"א וכעין זה בזבח תודה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ולא יביא מאפה כופח²⁰ שהוא כעין תנור²¹, אך יש בו מקום רק לקדירה אחת²². ולא מאפה רעפים כלומר²³ שמחממין אבנים קשות או חתיכות חרס עד שילבינו ונותנין עליהן את הבצק וכופין עליהן מכסה ונאפה גם כך.

ולא מאפה יורות הערביים, כלומר גומה²⁴ בקרקע מטויחת בטיט כעין קדרה, שמסיקין את האש בתוכה עד שתוחם ונותנין שם את הבצק. וכן לא יביא מאפה מקדרות בערב²⁵ שאופין בתוכן בצק.

דף סג:

ד. לאומר הרי עלי מנחת מאפה שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין

²⁰ לכאורה משמע שמנחות נאפו בתנור חול מהרס דאל"ה מאי קמ"ל הא בעינן כלי שרת כלחם הפנים ולא היה כופח וכדומה בבית המקדש אולם עיין לחם משנה הלכות תמידין ומוספין פרק ה הלכה ז שכתב על התנור ומדלא כתב שהיא מכלי שרת כמו המחבת והמרחשת משמע דאינו מקדש לגמרי ואף על גב דבפרק דם חטאת אמרו דהוי של מתכת משום דלחם הפנים אפייתן בפנים דתנור מקדש להו לאו קידוש גמור קאמר לפסול בלינה אלא לענין שתהא אפייתו בפנים. וכן בערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן פה סעיף כד כתב המחבת ומרחשת ומאפה תנור דהאפייה היתה קודם הקמיצה והייתי אומר דהאפייה יכול להיות בחוץ, קמ"ל דאינו כן דהרי גם הלישה והעריכה היה בפנים מפני שנתקדשו בכלי שרת, וגם מאפה תנור כן הוא דמפני כן היתה התנור של מתכת ולא של חרס מפני שצריכה להיות כלי שרת ואין עושין כלי שרת של חרס. ולפי"ז ע"כ צ"ל דהמשנה בכא אישמעינן דתנור של מקדש למנחות לא יעשהו ממתכת ככופח אולם איך נבאר מעשה רעפים שהוא ודאי לאו מתכת הוא וכן יורות של ערביים לפי הרמב"ם דהא אפילו תנור של חרס לא יעשה כל שכבן אלו. ועיין מועדים וזמנים על סדר הש"ס סימן תקד [פסחים דף סו א] שכתב ודיוק נפלא כדברינו בלשון הרמב"ם סוף פרק י"ב דמעה"ק "ומחבת ומרחשת היו בעזרה ושתייהם מכלי השרת ומקדשין, ותנור של מקדש של מתכת היה", וכוונתו שרק מחבת ומרחשת היו כלי שרת ממש, משא"כ התנור אף שהיה בפנים והוי ככלי שרת, מ"מ כיון שכל מעשי המנחות [עד הקמיצה] כשרים בזר אלמא לאו עבודה היא, ולא נקרא כלי שרת, רק צורך דקודש וכמו שביארנו בסכין דקרבנות, ואין דינם ככלי שרת ממש אף דבעי דקודש וככלי שרת וכמש"נ.

²¹ רמב"ם פי' המשניות מנחות ה מ"ט וכן בר"ב וכלים שם מ"ב

²² ולמה לא שנה לנו כירה, נ"ל משום דכירה פשיטא שאינה בכלל תנור דכתיב בפי' שמיני: תנור וכירים יותין, אלמא דשני מינים הם, אבל כופח הייתי אומר שהיא בכלל תנור מפני שמחזקת חום כמו תנור כמעט כדמוכח בשבת (לח, ב), קמ"ל דלא. ויש להסתפק אם תנור שפיה מן הצד כתנורים שלנו הוי בכלל תנור לעניין מעשה תנור דמנחות, או אפשר כיון דבלשון משנה נקראת פורני אינה בכלל תנור דכל תנורים שבמפ' כלים מוכח דכולם פתחם למעלה, וצ"ע לדינא. ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן צו סעיף א

²³ פה"מ שם

²⁴ שם

²⁵ רש"י כאן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

האומר הרי²⁶ עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין, אלא יביא או כולה חלות או כולה רקיקין, ואם הביא מחצה ומחצה ספק אי מקבלין הימנו²⁷.

הדרן עלך כל המנחות

פרק ששי

א. עומר ... אחד שבת ואחד חול משלש היה בא ... בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות

ביום שני של פסח²⁸ שהוא יום ששה עשר בניסן מקריבין יתר על מוסף של כל יום כבש לעולה עם עומר התנופה, והיא מנחה של צבור. וזמנו קבוע

²⁶ ואין ספק דאין הלכה כר"ש דהא ר' יהודה ור"י פליגי עליה דר"ש וכדאיתא בגמרא ובכמה דוכתי סתם לן תנא דלא כר"ש וכמו שנבאר. והנה כעת לא ראיתי לרבינו שהביא דין זה בפירוש ואפשר לומר שדין זה רמז אותו באומרו אחת מחמשת מיני מנחות ואליבא דר"ש הם ששה מיני מנחות דהא במנחת מאפה תנור איכא ג' מינים דהיינו כולו חלות או כולו רקיקין או מחצה חלות ומחצה רקיקין ומנחת הסלת ומנחת מחבת ומנחת מרחשת הרי ששה מיני מנחות. משנה למלך הלכות מעשה הקרבנות פרק יז הלכה ה' וכן בתורת הקדשים דף כז. אות ר

²⁷ אך הדבר הקשה אצלי הוא דר' יהודה דאית ליה דלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין יליף לה מדכתיב קרבן מנחה קרבן אחד אמרתי ולא שנים ושלושה קרבנות ור' יוסי ברבי יהודה יליף לה מדכתיב וכל המנחה וגו' וכל מנחה וגו' מה כל האמור למטה שני מינים חלוקין אף כל האמור למעלה שני מינים חלוקין והקשו בגמרא ר' יוסי ברבי יהודה היינו אבוה ותרצוה איכא בינייהו דאי עבד ע"כ, דלר' יהודה בדיעבד יקריבם ולר' יוסי דמדמה להו למנחה בלולה והריבה לא יקריבם וא"כ יש לתמוה אמאי לא ביאר לנו רבינו דעתו כמאן פסק אי כר' יוסי או כאבוה וצ"ע. מל"מ שם, וכ"כ בלקומי הלכות שם סוף פירקין דף כז: ועיין זבח תודה ד"ה לא יביא דאע"ג דגבי אבוה הלכה כאבוה וא"כ הלכה כר"י אך כיון דסתם לא יביא משמע אפילו דיעבד וכן סתמא דגמ' להלן עג ליכא למפשט מיניה ונשאר בצ"ע

²⁸ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ז הלכה ג', ד, ו, יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת מנחות

ולפיכך דוחה את השבת ואת הטומאה. ומצותו להקצר בלילה בליל ששה עשר, בין בחול בין בשבת.

עומר זה מן השעורים היה בא, ודבר זה הלכה ממשנה רבינו, וכיצד היה נעשה, מערב יום טוב יוצאין שלוחי בית דין ועושין אותו כריכות במחובר לקרקע כדי שיהיה נוח לקצור, כל העיירות הסמוכות לשם מתכנסות במוצאי יום טוב, כדי שיהיה נקצר בעסק גדול, וקוצרין שלש סאין שעורין בחול בין בשבת, בשלשה אנשים²⁹, ובידם שלש קופות, ובשלשה מגלות אחד לכל אחד, כדי לפרסם שקצירת העומר היום. וכמו שיבואר להלן דף סה. בין

ב. ארבעה עשר שחל להיות בשבת מפשיט את הפסח ... עד שיפשיט את כולו

כבר התבאר במסכת פסחים דף סד. – סה: שארבעה עשר בניסן שחל להיות בשבת, שחיטת הפסח, וזריקת דמו³⁰, ומיהוי קרביו כלומר הוצאת הפרש ממעיו על ידי שמנקבן בסכין שיצא הרעי³¹, והקטר חלביו, דוחין את השבת, שאי אפשר לעשותן קודם השבת שהרי קבוע לו זמן שנאמר (במדבר ט פסוק ב) בְּמוֹעֲדוֹ בֵּין בַּחֹל בֵּין בַּשַּׁבָּת. ועל אף שהקטר חלביו אפשר לעשותן אחר השבת, מ"מ מצותן ביום וזו היא מצוה מן המובחר.

²⁹ לא נתבאר זה במשנה שם ומדברי רש"י ז"ל נראה דאחד לבדו היה קוצר שהרי כתב אמר להן הקוצר לבני העיירות העומדים עליו ג' פעמים שואל להם כל דבר ודבר וכל כך שהיה שואלו למה וכו' ואם נאמר כן צריך לאוקומי מתני' (בר"י) (בר' חנינא) סגן הכהנים ובשבת דוקא דאילו לחכמים דריש פרק ר' ישמעאל בין בשבת בין בחול הוי בשלשה בני אדם ואולי דאחד מן הקוצרים היה שואל הוא לבדו והשנים אחרים נמשכים אחריו ובוזה אתיא מתני' ככו"ע בין לפירוש רש"י בין לדעת רבינו. מעשה רקח שם.

³⁰ עיין ברמב"ם פט"ו מפסולי המוקדשין הי"ט שיש שבות דרבנן בזריקת הדם, ולכאורה הוא או הכנה לחול אם אין הקרבן קרב באותו היום או מחזי כמתקן.

³¹ שאם יניחו בתוכם יסריחו וכדעת רב הונא להלן סה. שגדול היה מהייא בר רב. ערוך השולחן העתיד הלכות קרבן פסח סימן קפג סעיף יז, ובשבת אסור לכאורה מדאורייתא משום בורר פסולת מאוכל או דש עיין תפא"י כאן במשנה אות ב, והותר משום "במועדו"

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואף הפשטתו דוחה את השבת ולא יוציא את האמורים קודם הפשטת העור כדי שלא ידבקו נימין של צמר באימורין שאיננו לכבוד. וכמעשהו³² בחול כך מעשהו בשבת, וי"א³³ שבשבת לא היו מפשיטין את כולו אלא עד החזה, ומשם מפשיט וחותרך בחתיכות דקות שיהיה ניכר שאינו מפשיט עבור שימוש בעור. וי"א שמנק את העור נקבים קטנים³⁴.

רוחצין את העזרה בשבת שאין איסור שבות במקדש אפילו בדבר שאינו צורך עבורה איסור שבות במקדש היתר הוא.

³² רמב"ם שם מז ועיין במפרשים על הרמב"ם ועיין ערוה"ש העתיד קרבן פסח קפג ז – ט דדעת הרמב"ם דמן התורה כיון שהותרה הותרה ומותרת הפשטה כולה לצורך הקרבן ולדעת חכמים אף מדרבנן אין איסור ³³ תוס' פסחים דף סה: ד"ה אלו דברים ³⁴ ערוך, דהוי פס"ר דלא ניחא ליה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

